

Hva dreier strålediskusjonen seg om? Og hva må til? Bilaterale handelsavtaler?

av Einar Flydal, 21.08.2015 (<http://einarflydal.com>)

Den vitenskapelige diskusjonen om helse og den moderne hverdagens EMF – elektromagnetiske felt fra elektriske apparater og radiosendere, er egentlig for lengst over. Konklusjonen er klar: EMF påvirker helsen, og gjør det – med skadelige virkninger på livet i alle former. Resten er detaljer. Så enkelt er det, og skal ikke utdypes videre i denne teksten.ⁱ

Den debatten som likefullt pågår – og som noen tror fortsatt dreier seg om hva vitenskapen vet, er en politisk interessekamp om hvilket overordnede bilde som skal legges til grunn for samfunnets styring av helse- og miljøvernet mot ikke-ioniserende stråling. Denne krangelen føres i stor grad ved at man i ulike slags komiteer som skal legge grunnlag for stråle- og helsepolitikk, slår forskningsfunn i bordet for å overbevise andre om sitt syn – de forskningsrapportene som viser helseskader mot de som ikke viser det.ⁱⁱ Og så forsøker de som slåss på status-quo-laget å vinne over de som vil ha en politikk i samsvar med moderne funn, ved å forsøke å påvise at det er noe feil ved undersøkelsene deresⁱⁱⁱ, eller ved rått stemmeflertall. Uansett hvor mange ganger helseskadelige virkninger påvises.

Det denne «debatten» dreier seg om, er noe annet enn hva som er sant eller galt, for det er avklart mer enn tilstrekkelig selv når vi holder oss til empiriske vitenskapers strenge gyldighetskriterier.^{iv} I stedet dreier det seg om:

1. Skal samfunnet holde fast ved forestillingen om at EMF ikke kan skade så lenge strålingen ikke er så sterk at den skaper akutt oppvarming, dvs. langt sterkere enn vi utsettes for idag?

Denne forestillingen baserer seg på et politisk valg om å holde seg til «varmeparadigmet», gjort i en standardiseringskomité^v og på minimalistiske grenseverdier fastsatt på dette grunnlaget og begrunnet med utvalgt forskning fra før 1996^{vi}. Velger man dette synet, kan samfunnsmaskineriet gå videre. Da vet vi hva vi har å forholde oss til, og kan bruke det utbygde samfunnsapparatet til å håndtere det: Bare de som er i ekstremisituasjoner (omfavner basestasjoner, tukler med mikrobølgeovner, osv.) kan skades i henhold til denne forestillingen, og de som eventuelt mener de skades, skades nødvendigvis av noe annet, og får heller leve med det. Hverdagen vår kan fortsette uforstyrret, og utviklingen kan gå videre som før.

Denne forestillingen er den naturlige posisjon for de normalt konservative, og – ikke minst – for dem som ikke vet bedre og ikke bryr seg med å sette seg inn i sakene, og dermed deltar i god tro og beste mening og med sin faglige etikk i behold.

Denne forestillingen er også det naturlige valg for alle dem som i sin utdanning lærte at skader fra ikke-ioniserende stråling er fysisk umulig bortsett fra som oppvarmingsskader, med lærebøker som bygde på denne forestillingen. Det gjelder fortsatt dagens fysikere og praktiserende medisinerer, og dagens fysikk- og medisinstudenter.

Dette er også den forståelige, men uverdige posisjonen til dem som bøyer av taktiske grunner, slik vi kan lese ut av de mange legeerklæringene der leger forsøker gjennom finurlige omskrivninger å hjelpe sine åpenbart el-overfølsomme pasienter uten å motsi et helsesystem som ikke tillater «el-overfølsomhet» som diagnose.^{vii} For holder de seg ikke på linja, men bruker en diagnose for et

fenomen et utvalg har konkludert ikke eksisterer^{viii}, risikerer de å bli forfulgt av Statens strålevern for kjetteri, til tross for at det fins en rekke studier som har konkludert med at lidelsen er reell og biologisk identifiserbar.^{ix} Det fins også diagnostisk metodeverktøy for identifisering.^x

Eller

2. Skal samfunnet legge vitenskapsfunnene til grunn for helsepolitikken, dvs. at EMF-nivået må bringes ned til et nivå som ikke er biologisk aktivt?

En slik innrømmelse ville snu samfunnet på hodet. Forbrukerne ville rase, staten ville miste inntekter fra mobilkonsesjoner, næringslivet og arbeidstakere ville bli rammet. Lærebøker måtte skrives om. Legene og resten av helsesektoren måtte kurses og ville få masse å ta seg av, og rettssalene ville fylles opp av erstatningskrav av en slik innrømmelse. I alle fall i en overgangsperiode. Og den er det praktisk talt ingen som ønsker. Dessuten ville ledelsen i Statens strålevern og Helsedepartementets avdeling for yrkes- og miljørelaterte skader måtte gå kanossagang for sin insistering over år om at slik helseskadelig påvirkning er umulig. Dagens elektroingeniører og IKT-forskere ville framstå som «nyttige idioter»^{xi} i sin tjeneste for det helseskadelige strålereregimet som har vært, og de ville føle at grunnen ble revet vekk under føttene på dem.

Et samfunn som truet med å frata oss dagens mobile informasjonssamfunn og hverdagsartikler som induksjonstopper og riskokere, Facebook og automatisk navigasjon med mikroradarer ville bringe de fleste på gyngende grunn. Det gjelder både forbrukerne, næringsliv, arbeidstakere og forvaltning. Politikere ville ganske enkelt ikke være i stand til å beslutte noe som kunne tolkes som en slik trussel, selv om det vinket innsparinger over helsebudsjettet på grunn av lavere sykkelighet i det fjerne.

Dessuten eksisterer det jo ikke noen sikker nedre grense: Ulike land kloden rundt har satt ulike grenser utfra ulike biologiske kriterier som man har valgt å legge vekt på. Men livet på kloden er tilpasset en situasjon med tilnærmet 0 EMF. Hvordan et moderne samfunn skal tilpasse seg det, er det ingen som kan si. Valget av grenseverdi er således et politisk valg: Ett sted skal streken settes. Noen vil bli rammet uansett hvor den settes - så lenge vi har tenkt å beholde samfunnet slik vi kjenner det.^{xii}

Nye og lavere strålegrenser, som vi må ha og som vil tvinge seg fram, må hjelpes fram. Vi trenger et rammeverk som gjør dem mulig å innføre. Hva innebærer det?

- Legge vernet mot ikke-ioniserende stråling under Miljødepartementet, slik at det er praktisk mulig å komme i gang med tilpasningen til virkelighetens verden
- Gi IKT-bransjen et generelt amnesti for erstatningssaker mot bransjen, og en omstillingsperiode for å møte nye strålegrenser^{xiii}
- Legge vitenskapsfunnene om skadelig biologisk påvirkning til grunn for grenseverdier (f.eks. i form av de grenseverdier som ble foreslått fra Sæletun)^{xiv}
- Opprette forskningsprogrammer for alternative teknologier

Slik kan næringslivet få mulighet til å omstille seg, og vi kan komme igang med å redusere skadevirkningene av dagens eksponeringsnivå uten at det skal ta de tiårene med krangler i rettssaler som vi har sett i tobakk- og asbest-, thaliomide-, DDT- og liknende saker.

Det er politikernes ansvar å få en slik prosess til å skje før handelsdomstolene under Verdensbanken

overtar gjennom den bilaterale handelsavtalemодellen som regjeringen ønsker å innføre for å beskytte utenlandsinvesteringer og fremme verdenshandel og vekst:

Jeg tør ikke tenke på hvordan en slik domstol ville behandle et erstatningskrav mot den norske stat fra Huawei og Cisco, som i dag har så godt som alle sentraler i det norske telenettet. De ville kunne hevde at de nye norske grenseverdiene reduserer deres inntekter og verdien av deres norske selskaper, og at grenseverdiene derfor må bringes opp igjen til gammelt nivå. Fjorten ekspertvitner fra næringen ville bli mobilisert, eksperter som honoreres på et marked der 3-4 rettssaker i året er tilstrekkelig til å få inn en grei årslønn. Den norske stat ville bli forsvinnende liten i dette spillet.

Det nærmer seg valg.

Einar Flydal, 21.08.2015

Fotnoter: se neste side.

- i Grunnlaget for denne påstanden finner du rundt omkring i mine bloggposter (<http://einarflydal.com>) i en lang rekke referanser.
- ii Noen slike komiterapporter er nevnt i min bloggpost «[Museumsvokternes ekspertutredninger – jakt på sorte svaner uten klær på](#)», 28.4.2015.
- iii Det finns både vitenskapsfunn som viser helseskader fra EMF-eksponering og vitenskapsfunn som ikke viser det. Men husk at i forskning gjelder at når noe påvises og funnet viser seg å holde, er det disse rapportene som vinner, og de som ikke påviser skader, som taper - selv om de er i flertall. Dessuten er de ikke i flertall: I de næringslivsfinansierte rapportene er det riktignok langt større andel som viser ingen funn, mens i de offentlig finansierte – og disse er i flertall – er det ganske få som ikke viser skadelige funn. Se tabell sist i <http://einarflydal.com/2014/12/20/norsk-helsevern-basert-pa-amerikansk-dansk-svindel/>.
- iv Se f.eks. Hardell, L, Carlberg M: Using the Hill viewpoints from 1965 for evaluating strengths of evidence of the risk for brain tumors associated with use of mobile and cordless phones. Rev Environ Health. 2013;28(2-3):97-106. Her vises at funnene holder for de strengeste vitenskapskriterier. (Abstract: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24192496>).
- v Maisch, Don: The Procrustean Approach, Setting Exposure Standards for Telecommunications Frequency Electromagnetic Radiation, PhD-avhandling, Univ. of Wollongong, 2010
- vi Se fotnote s. 494. i International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP): ICNIRP Guidelines For Limiting Exposure To Time-Varying Electric, Magnetic and Electromagnetic Fields (up to 300 GHz), ICNIRP Publication 1998, Health Physics 74 (4):494-522; 1998.
- vii Formuleringer som går igjen er av typen «subjektiv reaksjon», «ideopatisk lidelse» (dvs. ukjent opphav), «ikke belegg i medisinsk litteratur» (selv når dette er åpenbart feil), osv. Det minner meg om da min mor ble hjulpet ut av fengsel under krigen ved hjelp av en legeerklæring på «subjektiv graviditet» - formulering god nok til å lure systemet uten å lyve eller hevde noe som ikke er lov å hevde.
- viii Svake høyfrekvente elektromagnetiske felt – en vurdering av helserisiko og forvaltningspraksis, rapport FHI 2012:3, <http://www.fhi.no>
- ix Tilsynssaken mot lege Sigurd Nes, reist av Fylkesmannen i Oslo og Akershus (FOA ref. 2013/25236-4-KHT) etter bekymringsmelding fra Statens strålevern (SS ref. 13/0926/714) i 2013, var en slik sak, som falt. Forskningsbelegget for el-overfølsomhet er omfattende, siden 1932 og framover, slik det gikk fram under en konferanse i mai 2015 i regi av ECERI (European Cancer and Environment Research Institute). Konferansen avviste «nocebo»-teorien og dokumenterte at biomarkører for el-overfølsomhet og kjemisk overfølsomhet er identifisert, og det gis i omtalen en rekke referanser til komité- og forskningsrapporter. Se <https://maisonsaine.ca/english/electrohypersensitivity-conference-debunks-nocebo-effect-theory.html> for en overordnet omtale. For abstracts: https://europaem.eu/attachments/article/56/paris_appeal_2015_abstracts.pdf.
- x <http://freiburger-appell-2012.info/media/EMF%20Guideline%20OAK-AG%20%202012%2003%2003.pdf>. En dansk oversettelse foreligger også.
- xi Det kan være viktig å huske på at den opprinnelige betydningen til ordet «idiot» er «uvitende», og altså ikke nødvendigvis «dum».
- xii En gruppe norske aktivister fikk i 2009 i stand et seminar der mange av verdens fremste forskere innen EMF og biomedisin diskuterte seg fram til enighet om det de mente var et balansert forslag til nye grenseverdier basert på observerte biologiske skadereaksjoner (Seletun 2009). Deres forslag ligger på *én titusendedel* (1.000 mikroWatt per kvadratmeter) av dagens grenseverdi for utendørs eksponering. Se Fragopoulou A et al. Scientific panel on electromagnetic field health risks: consensus points, recommendations, and rationales. Rev Environ Health. 2010 Oct-Dec;25(4):307-17. Dette forslaget til standard grenseverdi er i dag verdenskjent, men mange, bl.a. den betydelige tyske organisasjonen Bürgerwelle, mener at grensen burde settes enda lavere for å forebygge helseeffekter, helt ned til 0,0001 mikroWatt per kvadratmeter. Den naturlige bakgrunnsstrålingen er 0,000001.
- xiii Dette viktige poenget fant jeg i Walter Kraus: Mobilstråling, 2009, en svært oversiktlig, praktisk og innsiktsfull bok – når man aksepterer at grenseverdiene er satt for høyt. Flere av mine taktiske poeng faller sammen med de som angis i Kraus' bok. Dersom man imidlertid leser boka med utgangspunkt i det termiske paradigmet, framstår den som et uvitenskapelig og villedende verk, slik den da også ble framstilt i en anmeldelse av fysiker Arnt Vistnes i Tidsskrift for den Norske Legeforening, <http://tidsskriftet.no/article/1922229>
- xiv Man behøver ikke engang bryte med dagens anbefalinger fra ICNIRP (se fotnote over) for å gjøre dette: ICNIRPs anbefalinger understreker at de ikke tar høyde for å beskytte mot noen andre skader enn akutte varmeskader, og framhever at tillegg for andre risiki, herunder f.eks. av langvarig eksponering, er det enkelte lands ansvar.